

Zkoušky zakončující středoškolské vzdělávání v Chorvatsku

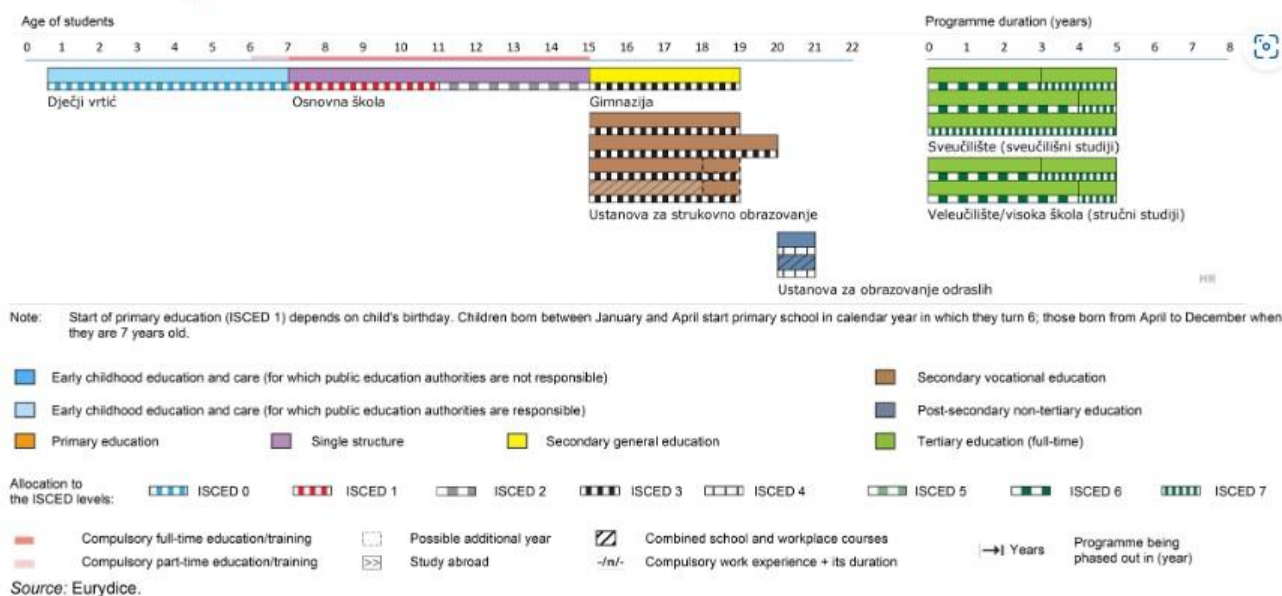
Mgr. Jaroslav Dufek
31. 3. 2023

1. Úvod

Tato seminární práce popisuje strukturu chorvatského vzdělávacího systému, se zaměřením na středoškolské vzdělávání a způsoby jeho ukončení. Chorvatsko jsem zvolil, protože anglicky nebo česky psaných podrobných materiálů není mnoho, a protože jsem zde strávil pracovně jeden rok a mohu proto čerpat informace i přímo od úspěšných absolventů. Práce je rozdělena do dvou částí. V první části stručně popíšeme chorvatský vzdělávací systém a rozebereme rozdíly s ČR. V druhé části se zaměříme na strukturu středoškolského vzdělávání a detailně pojednáme o typech závěrečných zkoušek a možnostech dalšího uplatnění absolventů.

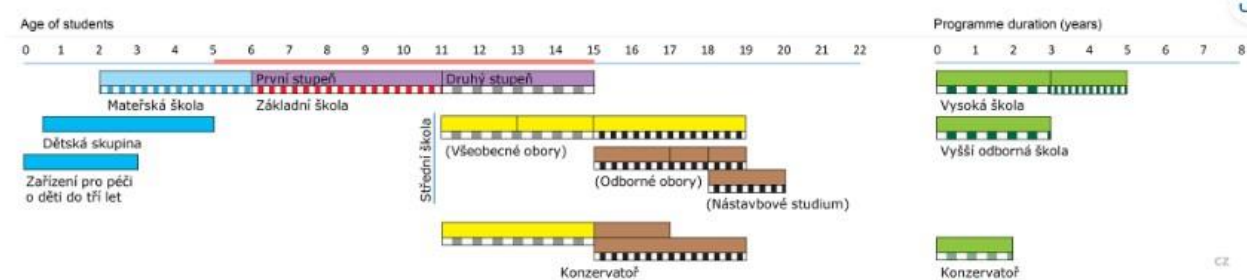
2. Struktura vzdělávacího systému

Croatia – 2022/2023

Obrázek 1 – Struktura vzdělávacího systému Chorvatska [1]

Czechia – 2022/2023

Obrázek 2 – Struktura vzdělávacího systému České republiky [2]

- **Jesle** – V Chorvatsku jsou "Jaslice" (pro děti od 6měsíců do 3 let) první vzdělávací institucí, v ČR aktuálně probíhá znovuzavádění Jeslí a od roku 2024 by měly nahradit dětské skupiny.
- **Mateřská škola** – V Chorvatsku je mateřská škola ("Dječji vrtić") pro starší děti do 7 let, povinná je pouze docházka v posledním (předškolním) roce. Situace v ČR je podobná s tím rozdílem, že mateřská škola je pro děti do 6 let s povinnou docházkou v posledním roce. V Chorvatsku na rozdíl od ČR je běžné, že mateřská dovolená je pouze jeden rok a většina dětí chodí do Jeslí/ mateřských škol od jednoho roku. Zajímavostí je, že první měsíc děti chodí do mateřské školy "na zkušenou" na půl dne spolu s matkou.
- **Základní škola** – V Chorvatsku je základní škola ("Osnovna škola") povinná pro děti od 7 do 15 let, tedy 8 tříd, rozdělených na první (4 roky) a druhý (4 roky) stupeň. V porovnání s ČR je docházka v Chorvatsku o rok kratší, čímž se vykompenzuje pozdější začátek.
- **Střední škola** – V Chorvatsku je střední škola ("Srednja škola") pro studenty od 15 let a není povinná. V Chorvatsku jsou tři typy středních škol – všeobecná gymnázia pro přípravu na vysokou školu, 4–5leté střední školy a 2–3leté studijní obory. Detailnější pohled rozebereme v další kapitole.
- **Vysoká škola** – V Chorvatsku jsou dva typy vysokých škol, univerzity ("Sveučilište"), které nabízí bakalářský, magisterský a doktorský program a polytechnické školy – univerzity aplikovaných věd ("Veučilište"/ "Visoka škola"), které nabízí profesní bakalářský a magisterský program.

3. Středoškolský systém

V Chorvatsku jsou tři typy středních škol, gymnázia, 4–5leté střední školy, 2–3leté střední školy. V této kapitole čerpáme především z [3] [4] [5].

3.1 Gymnázium ("Gimnazija")

Standardní doba studia jsou 4 roky, gymnázia mohou být jak všeobecná, tak s různým zaměřením, jejich hlavním smyslem je příprava na další odborné studium na univerzitě, nebo polytechnice. Studium je zakončeno státní maturitou ("Državna Matura"). Všeobecná gymnázia se mohou lišit skladbou předmětů, např. matematické gymnázium má v osnovách více hodin matematiky, ale pouze jeden cizí jazyk.

Státní Maturita (" Državna Matura")

Zkoušky z předmětů státní maturity mají stejný termín, který je dán pro celou zemi, testy jsou připravovány, zpracovávány a hodnoceny národním centrem. Státní maturita je skládá ze tří předmětů

- chorvatština¹ (standardní jazyk)
- matematika
- cizí jazyk

Jako cizí jazyk lze zvolit pouze ten, ve kterém byl student kladně hodnocen alespoň ve dvou školních letech.

Dále je možné skládat maturity volitelnou až z dalších 6 předmětů, které mají pouze jednu základní úroveň. Každý předmět z povinné maturity, nabízí na výběr ze dvou obtížností vyšší (A) a základní úroveň (B). Dokladem o úspěšném složení maturitní zkoušky, je osvědčení o povinné státní maturitě. Pokud student skládá i volitelnou část maturity je mu vydáno druhé osvědčení o volitelné maturitě. Neúspěšné absolvování volitelné zkoušky nemá vliv na úspěšné odmaturování a ukončení

¹ V Chorvatsku existuje několik různých verzí Chorvatštiny podle geografické polohy, které jsou zcela rozdílné, proto se ve škole a v komunikaci s úřady používá tzv. standardní Chorvatština.

stredoškolského studia. [3]

Zkouška z chorvatštiny má dvě části, které se konají každá v jiný den. První část je didaktický test (vybírání odpovědí A-D) s důrazem na porozumění textu. [6] Druhá část je sloh, kdy je zadáno jedno téma, které je vybráno na základě zveřejněného seznamu literatury 10–15 knih. Tento seznam je zveřejněný v březnu přibližně 2,5 měsíce před maturitou. [7] Rozsah slohu je 440 slov pro vyšší úroveň. Nižší úroveň má menší počet doporučené literatury a rovněž snížený rozsah délky slohu.

Zkouška z matematiky (stejný koncept je i pro fyziku), je rozdělena na tři části. První část jsou otázky, kde se hodnotí pouze správně vybraná odpověď (A-D) – postup není předmětem bodování toto odpovídá přibližně polovině testu. Ve druhé části je nutné řešení i postup odvodit a výsledek ručně napsat do odpovědního archu. [6]

Zkouška z cizího jazyka nejčastěji angličtina se skládá ze tří částí. První část je porozumění textu a didaktický test, který je koncipován jako výběr z možností (A-D), druhá část je poslech, zde je většina testu koncipována jako výběr z možností (A-C), třetí část je slohová práce s rozsahem 200–250 slov. [6]

Správná řešení jsou zveřejňována na webu národního vzdělávacího centra obvykle druhý den po konání zkoušky. Řešení jsou v zapečetěných obálkách a krabicích předána národnímu centru, které je vyhodnotí, opraví a výsledky během července rozešle studentům.

Zajímavostí je, že každý předmět má definovanou hodnotící škálu, která vychází pro každý termín a je koncipována podle Normálního Gaussova rozdělení podle výsledků tak, že 10% nejlepších má známku A (5). Známkovací škála je pětistupňová, kde 1 je nejhorší a 5 nejlepší. V hodnocení předmětů mohou být i relativně velké rozdíly, například pro odmaturování z chorvatštiny je třeba alespoň 35% spěšnost, ale pro odmaturování z matematiky postačí jen 25%. [5]

3.2 Střední škola se 4–5letou docházkou ("Četvergodišnji/ Petogodišnji strukovni program")
Jedná se 4–5letou střední školu analogickou k průmyslovým školám v Československu. Absolventi mohou jít rovnou do praxe, nebo mohou pokračovat dál na polytechniku. Ukončení je buď vypracováním závěrečné práce a její obhajoby nebo státní maturitou. [4]

3.3 Střední škola s tříletou docházkou ("Trogodišnji strukovni program")

Jedná se o tříletou střední školu analogickou českým učilištím. U jednodušších profesí může být i dvou letá docházka. Absolventi jdou rovnou do praxe. Významnou část studia je praktická část, která probíhá v praxi. Zaměstnavatel musí zajistit každému studentovi mentora, který má odpovídající zkušenosti a vzdělání v oboru.

Ukončení je podmíněno vypracováním závěrečné práce a její obhajoby. Po ukončení může absolvent pokračovat na vyšším stupni stredoškolského vzdělání s absolvováním doplňkových nebo rozlišovacích zkoušek. V případě zájmu může student skládat státní maturitu, ale to je podmíněno absolvováním alespoň jednoho nástavbového roku, během kterého si doplní znalosti na úroveň čtyřletého stredoškolského studia. [4]

4. Přijímací řízení na vysokou školu

Přijímací řízení je zcela on-line a začíná doručením výsledků státních maturit, které přijde studentům v pondělí, přičemž v pátek je finální termín, do kdy musí studenti zadat seřazený seznam deseti škol na které se hlásí.

Přijímací řízení je plně v kompetenci fakulty. Výjimečně může být skládána dodatečná přijímací zkouška např. obor lékařství, zubní lékařství, nebo umění vyžaduje dodatečnou zkoušku, ale jinak je hlavní důraz kladen na výsledek z maturity.

Každá fakulta ohodnotí studenta maximálně 1000 body, kde 100 bodů může přidělit jakkoliv např. studentovi za lepší známky z dalších předmětů maturity apod.

Například matematicko-přírodovědná fakulta univerzity v Záhřebu přidělí až 600 b za výsledek z maturity z matematiky (takže pokud má student 55 b z 60 b možných dostane 550 b), dále dalších maximálně 300 b za prospěch na střední škole za celé čtyři roky a z volitelných 100 b lze získat např. 50 b, pokud je předmět fyzika s prospěchem A; 40 b, pokud je B apod. [8] viz Příloha

5. Závěr

Chorvatský vzdělávací systém je celkem podobný tomu českému, s tím rozdílem, že v Chorvatsku jsou rozšířené Jesle a děti vstupují na základní školu o rok později, ale povinná docházka na základní škole je pouze 8 let.

V České republice máme v posledním ročníku střední školy tzv. „volné pololetí“, ve kterém se studenti účastní výuky pouze maturitních předmětů a „Svatý týden“, kdy studenti týden před školní maturitou nejdou do školy. V Chorvatsku nic takového není, ale školní docházka je zkrácena o jeden měsíc.

Chorvatská a Česká státní maturita si jsou koncepčně velmi podobné, s tím rozdílem, že v Chorvatsku čítá tři předměty a maturita z matematiky je povinná, což je vykompenzováno tím, že žádná další povinná školní maturita není. Společně v České republice a Chorvatsku postačí relativně malé procento k úspěšnému složení maturitní zkoušky z matematiky.

Chorvatský systém přijímacího řízení na vysokou školu je podle mého názoru transparentnější a eliminuje nutnost podávání odvolání, protože priority všech studentů, kteří usilují o přijetí jsou online a školy přesně vědí hned na začátku kdo o studium na konkrétní škole má vážný zájem a pro koho je pouze „pojistka“.

Chorvatsko se dlouhodobě řadí k podprůměrným zemím v konkurenci s OECD zeměmi, ve srovnání s ČR vychází český systém lépe. Na gymnáziích v Chorvatsku převládají dívky a v odborném učení velkou většinu tvoří chlapci.

Na druhou stranu se v Chorvatsku studium řemesla těší velké oblibě, a zvláště pak zapojení těchto absolventů v praxi je celkem propracované od učňovských domů přes zapojení ve firmách. [4] Několikrát u mě v bytě byli řemeslníci (instalatéri, revize plynové kotle a pod), vždy přišli ve dvou, jeden starší, který měl práci pod kontrolou a druhý mladší (nejspíš v učení).

V České republice učňovské školy ztratily svůj lesk již dávno, nicméně dnes pocítujeme následky, kdy je velmi těžké sehnat dobrého řemeslníka na cokoli a začíná se naplno ukazovat pravdivost rčení, že "řemeslo má zlaté dno".

Příloha

Printscreen z [8], po zadání do vyhledávání, žlutě podbarvené jsou maximální váhy

- Javna sveučilišta
- Sveučilište u Zagrebu
- Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Matematika

Sveučilište u Zagrebu

Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Horvatovac 102a, 10000 Zagreb, Hrvatska

Telefon:

01 4606010

E-Mail:

dekanat@dekanat.pmf.hr

<http://www.pmf.hr>

Matematika

- Upisna kvota za državljane EU: 150
- Upisna kvota za strane državljane: 2
- Rok za prijavu za strane državljane zbog polaganja ispita iz hrvatskog jezika na B2 razini: 1.6.2023.

Naziv	Vrjednovanje
Prosjek svih ocjena	30,00 %

Ocjene iz srednje škole

Naziv	Razina	Prag	Vrjednovanje
Hrvatski jezik	B		0,00 %
Matematika	A	55,00 %	60,00 %
Strani jezik	B		0,00 %

Obvezni dio državne mature

* Kandidatima državljanima zemalja članica EU umjesto Hrvatskog jezika na državnoj maturi priznaje se položen prvi jezik u sklopu njihovog vanjsko vrednovanog završnog ispita.

- Visoko učilište priznaje i rezultat osnovne (B) razine ispita iz Hrvatskog jezika postignut prije šk. god. 2022./2023.

Nije zahtjev studija

Izborni dio državne mature

Naziv	Obvezan	Prag	Vrjednovanje
Položen ispit iz hrvatskog jezika na B2 razini za strane državljane	DA		ne vrjednuje se

Dotadne provjere specifičnih znanja, vještina i sposobnosti

Kategorija	Disciplina	Razred od	Razred do	Plasman od	Plasman do	Nagrada od	Nagrada do	Vrjednovanje
Državno natjecanje	Fizika	1.	4.					izravan upis *
Državno natjecanje	Informatika - primjena algoritama	1.	4.					izravan upis *
Državno natjecanje	Matematika - varijanta A	1.	4.					izravan upis *
Državno natjecanje	Matematika - varijanta B	1.	4.	4.				2,50 %
Državno natjecanje	Matematika - varijanta B	1.	4.	1.	3.			izravan upis *

Rezultati natjecanja

* Vrijedi 5 godina od završetka srednje škole, u suprotnom vrijedi 2.5% Ne priznaju se sljedeća natjecanja: Fizika - smotra

Postignuće	Vrjednovanje
Položen International Baccalaureate (higher level) sa 34 boda (ili više) i ocjenom grade 6 (ili više) iz predmeta Matematika (vrijedi 5 godina od završetka srednje škole)	izravan upis
U okviru University of Cambridge International Examinations A level položena dva predmeta s liste (Mathematics, Further mathematics, Physics) ocjenom A (ili više) (vrijedi 5 godina od završetka srednje škole)	izravan upis
Položen predmet Mathematics, Further mathematics ili Physics na University of Cambridge International Examinations A level ocjenom C	1,00 %
Položen predmet Matematika ili Fizika na International Baccalaureate (higher level) s ocjenom grade 4	2,00 %
Položen predmet Mathematics, Further mathematics ili Physics na University of Cambridge International Examinations AS level ocjenom A	2,00 %
Položen predmet Matematika ili Fizika na International Baccalaureate (higher level) s ocjenom grade 5	4,00 %
Položen predmet Mathematics, Further mathematics ili Physics na University of Cambridge International Examinations A level ocjenom B	4,00 %
Položen predmet Matematika ili Fizika na International Baccalaureate (higher level) s ocjenom grade 6	5,00 %
Položen predmet Mathematics, Further mathematics ili Physics na University of Cambridge International Examinations A level ocjenom A ili A*	5,00 %
Sudjelovanje na međunarodnoj olimpijadi iz Matematike (priznaje se samo IMO i MEMO) ili izbor u ekipu za međunarodnu olimpijadu iz predmeta Matematika u godini u kojoj se upisuje sveučilišni studij (priznaje se samo IMO) (vrijedi 5 godina od završetka srednje škole)	izravan upis
Studenti koji su položili International Baccalaureate (higher level) sa 34 boda (ili više) i ocjenom grade 6 (ili više) iz predmeta Matematika (prije više od 5 godina od završetka srednje škole)	2,50 %
Studenti koji su položili u okviru University of Cambridge International Examinations A level dva predmeta s liste (Mathematics, Further mathematics, Physics) s ocjenom A (ili više) (prije više od 5 godina od završetka srednje škole)	2,50 %
Sudjelovanje na međunarodnoj olimpijadi iz Matematike (priznaje se samo IMO i MEMO) ili izbor u ekipu za međunarodnu olimpijadu iz predmeta Matematika u godini u kojoj se upisuje sveučilišni studij (priznaje se samo IMO) (prije više od 5 godina od završetka srednje škole)	2,50 %

Druga posebna postignuća

Ispit	Razina	Ocjena od	Ocjena do	Vrjednovanje
Fizika		5	5	5,00 %
Fizika		4	4	4,00 %

Vrednovanje ocjena ispita državne mature

Najveći postotak bodova koji je moguće ostvariti kroz rezultate natjecanja, kategorije športaša i druga posebna postignuća iznosi **10,00 %**

Zdroje

- [1] Croatia overview [online] Erudice [cit. 4. 3. 2023]. Dostupné z <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/croatia/overview>
- [2] Czech overview [online] Erudice [cit. 4. 3. 2023]. Dostupné z

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/czech-republic/overview>

[3] Ministerstvo školství Chorvatské republiky – státní maturita [cit. 4. 3. 2023]. Dostupné z <https://mzo.gov.hr/drzavna-matura/459>

[4] Ministerstvo školství Chorvatské republiky – střední školy [cit. 4. 3. 2023]. Dostupné z <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/srednjoskolski-odgoj-i-obrazovanje/strukovne-skole/461>

[5] Chorvatské národní centrum pro hodnocení vzdělání – bodová škála pro maturitu za rok 2022 [cit. 4. 3. 2023]. Dostupné z

<https://www.ncvvo.hr/wp-content/uploads/2022/06/Odluku-o-mjerilima-za-utvrdivanje-ocjena-na-ispitima-drzavne-mature-za-2022.-godinu.pdf>

[6] Chorvatské národní centrum pro hodnocení vzdělání – zadání maturity za školní rok 2022/2023 [cit. 4. 3. 2023]. Dostupné z <https://www.ncvvo.hr/probni-ispiti-u-sk-god-2022-2023/>

[7] Chorvatské národní centrum pro hodnocení vzdělání – seznam doporučené literatury pro maturitní sloh. [cit. 16.4.2023] Dostupné z <https://www.ncvvo.hr/wp-content/uploads/2022/09/HRV-2023a.pdf> strana 22

[8] Požadavky pro přijetí na vysokou školu. [cit. 16. 4. 2023] Dostupné z <https://www.postani-student.hr/Ucilista/Nositelji.aspx#>